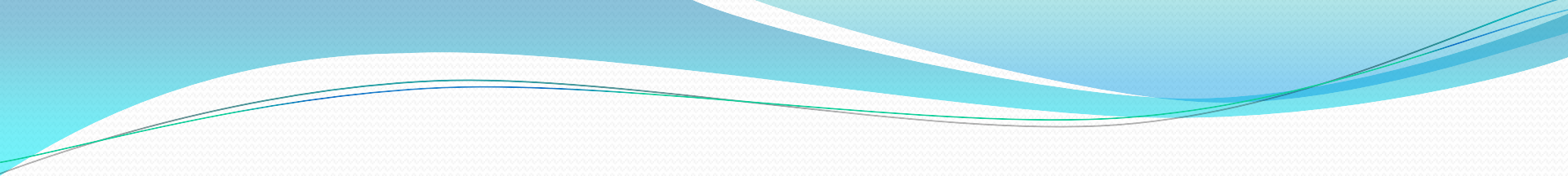

Donošenje, upravljanje i izvršenje budžeta

Budžetsko poslovanje predstavlja sprovođenje propisane procedure koja se odnosi na planiranje budžeta, trošenje budžetskih sredstava i naplatu javnih prihoda.

Priprema i donošenje budžeta

- Budžet Države je procjena godišnjih primitaka i izdataka, za koje Skupština Crne Gore donosi zakon za period fiskalne godine.
- Izdaci bužeta čini:
  1. tekući budžet,
  2. kapitalni budžet,
  3. date pozajmice i kredite,
  4. otplata dugova, garancija i obaveza iz prethodnih godina,
  5. ostale isplate, u skladu sa zakonom.

- **Tekući budžet** čini izdaci za bruto zarade, rashodi za materijal i usluge, tekuće održavanje, kamate, rente, subvencije i ostale izdatke.
- **Kapitalni izdaci** obuhvataju izdatke za nabavku opreme i investiciono ulaganje u finansijsku i nefinansijsku imovinu.
- **Primitke** čine porezi i doprinosi, carine, takse, naknade, koncesije, primici od prodaje imovine, primici od otplate kredita, pozajmice i krediti i drugi primici u skladu sa zakonom.

Planiranje budžeta

- Planiranje budžeta Države zasniva se na projekcijama ekonomskog razvoja, makroekonomske stabilnosti, ekonomskoj politici, na zakonima i drugim propisima.
- Vlada do 31. marta tekuće godine određuje strateške proritete ekonomske politike za narednu fiskalnu godinu.
- Ministar finansija priprema i u aprilu dostavlja Vladi izvještaj o realizaciji makroekonomske i fiskalne politike za tekuću godinu i predlaže ciljeve i smjernice, na osnovu kojih planira glavne kategorije primitaka i izdataka sa procjenom za naredne tri fiskalne godine.
- Na osnovu odluke Vlade o ciljevima i smjernicama fiskalne politike Ministarstvo finansija, u maju tekuće fiskalne godine, izdaje stručno uputstvo za pripremanje budžeta potrošačkih jedinica i budžeta lokalne samouprave za narednu fiskalnu godinu.

- Potrošačka jedinica, u postupku planiranja budžeta, podnosi zahtjev Ministarstvu finansija za dodjelu budžetskih sredstava do kraja jula tekuće godine za narednu fiskalnu godinu.
- Zahtjev se temelji na djelatnosti koju obavlja potrošačka jedinica, vodeći računa o realnim potrebama, potrošnji u prethodnom periodu i racionalnom korišćenju budžetskih sredstava.
- Ministarstvo finansija, na osnovu procjene primitaka i dostavljenih zahtjeva od strane potrošačkih jedinica za dodjelu budžetskih sredstava, izrađuje nacrt Zakona o budžetu Crne Gore, kojim utvrđuje izdatke po vrstama za potrošačke jedinice i strukturu primitaka.
- Ukoliko računica prilikom izrade budžeta pokaže deficit, neophodno je utvrditi izvore njegovog pokrića.
- Nacrt Zakona o budžetu države Ministarstvo finansija dostavlja Vladi u oktobru, a predlog Zakona o budžetu države utvrđuje Vlada i u novembru ga dostavlja Skupštini Crne Gore.

- Po pravilu, Zakon o budžetu države Skupština Crne Gore usvaja do 31. decembra, međutim ukoliko u ovom roku Skupština ne donese Zakon o budžetu, ministar finansija do njegovog donošenja potrošačkim jedinicama mjesečno odobrava sredstva do iznosa od 1/12 stvarnih izdataka u prethodnoj fiskalnoj godini.

Izvršenje i upravljanje budžetom

- Izvršenje budžeta je faza u kojoj potrošačke jedinice koriste odobrena sredstva kako bi se sprovele politike koje su utvrđene zakonom o budžetu.
- Za izvršenje budžeta saglasno čl. 30 Zakona o budžetu odgovoran je ministar finansija.
- Ministar finansija u skladu sa čl. 31 Zakona o budžetu, sredstva određena godišnjim Zakonom o budžetu Crne Gore, odobrava potrošačkim jedinicama izdavanjem varanta.

Šta je varant?

- Varant je pismeno odobrenje portiščkim jedinicama, za određeni vremenski period npr. za jedan ili tri mjeseca, izdato od strane ministra finansija, kojim se daje dozvola za potrošnju državnog novca do odobrenog iznosa.

- Pored redovnih izdataka koje su po vrsti i strukturi predviđene zakonom o budžetu postoje izdaci za hitne i nepredviđene slučajeve koji se isplaćuju iz **stalne i tekuće budžetske rezerve**.
- **Budžetska rezerva** po pravilu se ne planira po potrošačkim jedinicama, već kao jedna stavka na nivou budžeta države.
- Ministar finansija na osnovu zahtjeva potrošačkih jedinica odlučuje o korišćenju sredstava tekuće i stalne budžetske rezerve, uz prethodnu saglasnost Vlade.
- Isplata izdataka za potrebe potrošačkih jedinica vrši se preko **konsolidovanog računa trezora**.
- **Konsolidovani račun trezora** su svi računi na kojima se evidentira državni novac, a koji se vodi u Ministarstvu finansija – Državnom trezoru.